

Pełnomocnik Wojskowy

N. Dow. W. P. na Lotwę.

№ 89

3059²
Ryga, d. 27 marca 1920.

Adjutantura Generalna

Naczelnego Wodza
W. P.

Belweder.

Przedkładam odpis raportu do N. Dow. Ad. n.
z d. 26. III. 1920r.

Petu. wyzk. N. Dow. W. P. na Lotwę

Wyszkowski.

Kpt. p. p. M. J. J.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. D. 3059² dnia 7/10 1920r.

4 załącz. Wydania

91

Ryga, 26.3.1920.

40

N. Dow. W.P. (Detab Generalizing)
Oddriat II.

Stosunek Litwy do Litwy.

Rozporządze 26. lutego w Kownie postawienie litewskiej i Litewskiej Komisji granicznych zakończyły się nie dając w kwestjach najbardziej spornych t.j. polski skiej i litewskiej zadanych konkretnych rezultatów (szeregowa prawodawanie w sągowniku). Prace Komisji rotana prawdopodobnie wznowione po rozstrzygnięciu sprawy WATK i po urzędnicim pełnomocnictwie litewskiej Komisji przez jej Przed. Przytoczenia o agresywnych zamiarach Litwy w stosunku do Litwy, meldowane już uprzednio, potwierdza się w sposób zdecydowany również braku danych oficjalnych. W tym samym czasie, gdy Litwa toczyła fałszywą Kampanię o WATK, do której nie mieliśmy prawa z drugiej strony litewskiej znosił i nadal znosi okupację wojnę litewskich w Litwinach. Istotność tego faktu tegodni przytoczenie, że niechce równocześnie na wielu frontach stawiać zbyt kategorycznych zadań, ani też narodzić się Angli.

Jednak nie tylko względy taktyczne odgrywały tu rolę. W najbardziej skrajnych momentach cicha-
 wato porzucanie litewskiego Regnu w stosunku do litwi-
 nów wielkie umiarkowanie i powściągliwość - dykto-
 wane dalej innymi zamiarami skierowanymi do
 osiągnięcia zbliżenia litewsko - litewskiego, zważając
 którego stały się miała federacja obu narodów.
 Spotykalem się naprzemiennie z takim zdaniem wpływowych
 osób litewskich: "Miechaj Polska zwróci swą uwagę na
 Białorusi, a nam pozostać swoboda gruntowania swych
 wpływów na Litwie, z którą nas wisie pokrewieństwo
 i podobieństwo języka".

Równocześnie potwierdzają się przypuszczenia w sprawie
 stanowiska Anglii w polskiej kwestii. Zorganizowane i
 prowadzone w Rydze przez Anglików Kursa tanków pod
 warunkiem dopuszczenia na nie litwinów mają się
 stać zaczątkiem zbliżenia na polu wojskowym. Poni-
 mo wielu punktów, które Anglia - w swej swej zmie-
 rającej do stworzenia bloku Bałtyckiego pod jej
 protektorem - na drodze swej napotykata - pracy tej
 nie porzuca, a maie tylko ciężej jej przenieść na Litwę
 i Litwę.

(Jeśli więc zbliżenie litewsko - litewskie stać się nam
 może w przyszłości szkodliwe musimy już teraz
 postąpić na Litwie autonomicznym terytorjalnym do Litwy
 - zdaniem moim - fakt nieopóźnienia przez litwinów Flak-
 szonierem jest dla nas koniecznym, choćby ze
 względu na androgiczne pretensje Litwinów do jej części

wschodniej, które tem więcej stały się niernowoc.

Sprawy wewnętrzne.

W związku z narzuceniem na 17 i 18 kwietnia wyborów do Konstytuancy wro w kraju agitacja i praca przygotowania. Najbardziej rozwinięta działalność przejawiają Socjalna demokracja i Związek rolników (Cosa, ~~ze zdemokratyzowanymi~~ ~~co demokracji~~); pierwsza będzie prawdopodobnie najsilniej reprezentowana (ca. 45 postów na ogólną ilość 150), zaś Związek roln. drugim z rzędu (ca. 40 postów). Zśród mniejszości narodowych najbardziej intensywnie i zwaście występują Niemcy, których wszystkie partie przysięły wspólną listę. Polacy nie posiadają na terenie radziejskiej prowincji organizacji, toteż nie przeprowadzą z wyjątkiem Polskich Inflant żadnego posła; w tych okolicach dąży do porozumienia między Polakami i Związkiem Tatarkich drobnych właścicieli ziemskich (Totynów i Starowiczów) przez co (kawanie bloku) osiągnąć może polacy 3-4 miejsca na ogólnej ilości proporcjonalnych dla Łatgalii 139. Wojsko zostało dopuszczone do wyborów nie tyle skłkiem przeciwnie się względami demokratyzacji ile w celu porządkowania terenów zagrożonych (patrz załącznik!).

W agitacji przedwyborczej przyjmują udział prawie wszyscy przedstawiciele Łotewskiego Rządu, w neregularności jednak premier - Ulmanis, Mejerovics, Berg, którzy objadają wszystkie gminy, w których figurują jako kandydaci, wygłaszają oświadczenia bardzo demagogiczne przed wyborcami.

Niepodobna twierdzić już teraz jakie rezultaty dała
wyłoby, jednak zdaje mi się być pewnem, że nie uda
się skłonić Rządu tak przeważającej większości jak
dotychczas rozporządzać. Potrafią on dwie nacie-
je w Salszali, w której wpływy socjalnej demokracji
są minimalne.

General Balod otrzymał przed dwoma tygodnia-
mi dwa odwołania algierskie: kryjs ~~Gen~~
Michala i przezo.

Myśkowski
Kp. p. st. Gen.

. W Y C I A G

z " Przepisow do wyborow do Konstytuanty na Lotwie".

Dzial II.

udzial wojskowych w wyborach.

N.17. Wojskowym armji lotewskiej przysluguje prawo wyborow w granicach przywizdizianych w niniejszych przepisach.

N.18. Niewielkie oddzialy wojskowe i pojedyncze osoby wojskowe, bedace na urlopiach lub z jakiegokolwiekbadz innej przyczyny znajdujace sie po za swoimi oddzialami przystepuja do wyborow wraz z ludnoscia miejscowosci, w ktorej w dniu wyborow sie znajduja.

N.19. Komendanci miejscowi winni w przeciagu 7 dni nadeslac do miej miejsc wlasciwych spisy wojskowych, korzystajacych z praw wyborczych .

N. 20. Armja frontowa i formacje wieksze wykorzystuja swoje prawa oddzielnie niezaleznie od innych wyborow tych okregow i rejonow, gdzie znajduja sie w dniu wyborow i glosuja na kazda lista wyborcza wyznaczona p przez Lotwe.

N. 21. Bardziej szczegolowe przepisy o udziale wojskowych wy-
daje Centralny Kom. Wyborczy.

96

104

NOVA POJUDNIOWA GRANICA LOTWY.

Komisja graniczna lot.- litewska rozpoczęła pracę swoje dn. 26 lu. 8 tego w Kownie i skończyła 11. marca. Wszystkie sprawy graniczne były po-
slnie rozstrzygnięte z wyjątkiem kwestji Polagi i Ilukszty. sed inwif

Na pierwszym posiedzeniu komisja uchwaliła wniosek, że za podstawie
oznaczania granic przyjmuje się zasady etnograficzne. Sporne punkty b
beda rozstrzygane przez specjalną komisję, która będzie badała wa-
runki na miejscu. W miejscach do których zgody abstrahon nej komisj
nie osiągnie, zarządzone będzie pobisczt. b llsar i simej tobenesi

Odnosnie do poszczególnych rejonów zaznacza się: zsczpo szamoz

1. Litwini zażądali przyłączenia rejonu Polagi do Litwy bez
rozpatrywania przez komisję, na co się delegacja lotewska nie go-
dziła.
2. Co do gminy Rucan zażądali litwini oświadczenia komisji, jedna-
wo kowoz oświadczyli, że zrezygnują z ostatniej części sprawy Polagi
będzie dodatnio rozstrzygnięto.
3. Od Rucan do Klokeli pozostaje dotychczasowe granica admini-
stracyjna, przyczem litwini gotowi są co do węzła kolejowego Mozejki
zawrzeć z Lotwą specjalną konwencję kolejową, która by całkowicie
zabezpieczała połączenie z Libawą.
4. Co do obszaru na południe od linii Klokole-Zagary na prośbę
delegacji lotewskiej ma rozstrzygnąć komisja.
5. Od Zagary do rzeki Szwity pozostaje dotychczasowa granica admini-
stracyjna, za wyjątkiem wsi Bulkuszy, której przynależność państwo-
wa na prośbę litewskiej delegacji będzie jeszcze zbadana.
6. Pas 7-10 wiorst szerokości, szluz administracyjnej granicy
od rzeki Szwiten do Memla zamieszkałej przeważnie przez lotyszy bę-
dzie jeszcze sprawdzony na propozycje lotewskiej delegacji.
7. Przestrzeń ziemi ograniczona z północy rzeka Sussej i z po-
łudnia rzeka Memel i stara administracyjna granica od ujścia rzeki
Sussej do Memla aż do Okniekiej granicy wiaźnie będzie na
prośbę Litwinów poddana do rozstrzygnięcia komisji. Bez wątpienia
rezultat będzie dla lotyszy pomyślny, ponieważ teren ten jest w
zupełności lotewski.

W RYSKIEJ WYBORNEJ, KOMISJI, OKREGOWEJ.

do konstytuandy dokonano obliczen podlug pici i narodowosci.

ogolem zarejestrowano 116.142 osob, liczba ta nie jest ostateczna poniewaz przy dodatkowej rejestracji codziennie przybywa 200 do 300 osob. Z praw wyborcow z ogolnej liczby korzystac bedzie 98000, jednakowz liczba ta lacznie z dodatkowa rejestracja dojsc moze do 102000. Podlug danych zasadniczej rejestracji mezczyzn 41.587, kobiet 74.555. Podlug narodowosci wyborcy dziela sie na:

lotyszy ..	m. 24.111	kob. 42.926.
niemcow	5.951	13.560.
rosjan	2.403	4.471.
zydow	5.573	8.109.
polakow	1.471	2.528.
estonczykow	435	714.
litwinow	1.413	1.933.
innych narodowosci	230.	314.

Z wymienionych nie beda mieli praw wyborow:

lot. 2.22%, niemcy 10.78%, rosjanie 35.92%, zydzi 43.04%, polacy 65.37%, estonczycy 66.49%, litwini 87.60%, pozostali 55.51%, srednio nie bedzie bralo udzialu w wyborach 15.99%.

Na ogolna liczbe wybierajacych / 98-102000 / lotysze stanowia 67.18%, niemcy 17.84%, rosjanie 4.52%, zydzi 7.99%, polacy 1.40%, estonczycy 0.39%, litwini 0.43%, pozostali 0.25.

Wszystkie spisy wyborcow beda ukonczone w sobote 13ego i od 13 do 23 marca beda wywieszone w celach ogolnego sprawdzenia.

